

Apsolutizam i otpori apsolutizmu – tekstovi

U ovom radnom listiću nalazi se nekoliko tekstova o temama vezanima uz apsolutizam ili otpor apsolutizmu. Uključene teme su:

- 1) Filip V. (Španjolska)
- 2) Karlo I. (Engleska)
- 3) Leopold I. (Habsburška Monarhija)
- 4) Dvorac Versailles
- 5) Nizozemska u XVI. i XVII. stoljeću
- 6) Gustav II. Adolf

Trebate odabrati **jedan** od tih tekstova, te na temelju njega napraviti 5 natuknica. Posebno obratite pozornost na apsolutizam te da li je u državi koju ste odabrali uspješno uveden apsolutizam ili ne!

Svoje natuknice možete mi poslati preko teams-a, na marko.fucek3@skole.hr ili na marko.fucek@gmail.com

Filip V.

Filip V. (španjolski Felipe V), vojvoda od Anjoua, kasnije kralj Španjolske, poznat i kao Smioni, rodio se 19. prosinca 1683. u Versaillesu. Djed mu je bio Luj XIV., francuski kralj, a roditelji francuski prijestolonasljednik Luj i María Ana Victoria od Bavarske.

Naslijedio je španjolsko prijestolje nakon smrti Karla II., posljednjeg vladara iz kuće Habsburg na španjolskom prijestolju, koji nije imao potomaka. Karlo II. imenovao ga je 1700. u oporuci svojim nasljednikom, te je tako postao prvi vladar iz dinastije Bourbon na španjolskom prijestolju i utemeljitelj njezine španjolske loze. U oporuci je također stajao uvjet da se španjolska dinastija ne smije spojiti s francuskom. 1701. Prisegnuo je za španjolskog kralja pred kastiljskim Cortesom.

Ovo imenovanje nije se svidjelo Austriji koja je smatrala da nadvojvoda Karlo, sin cara Leopolda, ima više prava na prijestolje. To je doveo do sukoba francuskog kralja Luja XIV., austrijskog cara i država saveznica obiju strana. Ovaj rat, poznat i kao Rat za španjolsku baštinu (1701.-1714.), završio je s Ugovorima iz Utrechta 1713., kojim je Filip V. priznat za španjolskog kralja, ali za uzvrat je Španjolska izgubila posjede u Italiji, Nizozemskoj, izgubila je Menorcu, Gibraltar koji je prisvojila Velika Britanija, te je Portugalu prepustila koloniju Sacramento.

Do sredine drugog desetljeća XVIII. stoljeća, politika Filipa V. bila je obilježena snažnim francuskim utjecajem. Za njegova vladanja započela je kulturna obnova Španjolske, razvoj znanosti, književnosti, filozofije, umjetnosti, politike, religije i ekonomije. 1712. iako nije završio Rat za španjolsku baštinu, utemeljena je Nacionalna biblioteka, godinu dana kasnije Akademija za jezik, te kasnije medicinska akademija, povijesna, itd, sve one kao imitacija francuske Akademije.

U unutarnjoj politici, nastojao je privest kraju centralizaciju i upravnu unifikaciju sa svojim Dekretima o novoj osnovi (Decretos de Nueva Planta), nastojeći ukinuti aragonske i valencijske slobodine .

Nakon smrti svoje prve žene, Marie Luise Savojske, Filip je sklopio novi brak 1714. S Elizabetom Farnese, s kojom je imao sedmero djece: Novi je brak donio i prevlast talijanskog utjecaja nad francuskim, što je rezultiralo politikom koja je željela revidirati utreški mir i vratiti talijanske posjede. Kardinal Alberoni vodio je jedno vrijeme takvu politiku, međutim alijanca Velike Britanije, Francuske, Nizozemske i Austrije okončala je s tim. Također je doživio neuspjeh pokušaj povratka Menorce i Gibraltara.

U siječnju 1724. Filip V. iznenada je abdicirao u korist svoga sina Ludvika I., prvorođenca iz svog prvog braka sa Mariom Luisom Savojskom, međutim nakon prerane smrti Ludvika I. (vladao je samo sedam mjeseci), u kolovozu se iste godine vratio na prijestolje.

Savez s Francuskom doveo je do toga da je španjolska vojska pomogla francuskoj u ratovima za poljsku i austrijsku baštinu.

S vremenom je Filip postao sve više podložan živčanim poremećajima i nesposobniji za obnašanje vladarskih dužnosti. Uglavnom se bavio lovom, molitvama i glazbom. Državnu politiku je vodila uglavnom njegova supruga Elizabeta Farnse, koja je 1714. stekla za svoja dva sina, Karla i Filipa, Napuljsko Kraljevstvo i Parmu. Karlo je kasnije postao Karlo III., španjolski kralj.

9. srpnja 1746 Filip V. je umro u Madridu, naslijedio ga je sin Ferdinand VI.. Po njegovoj izričitoj želji, pokopan je u palači La Granja u San Ildelfonsu (Segovia).

Karlo I.

Karlo je preuzeo ovlasti engleskog kralja 27. ožujka 1625., a 13. lipnja iste godine vjenčao se sa Henrijetom. Prvi parlament izabran nakon njegove inauguracije u svibnju te godine bio je protivan njegovom braku sa Henrijetom jer je smatrao da će katolkinja na mjestu kraljice utjecati na Karla te ukinuti ograničenja vjerskih sloboda za katolike te potkopati protestantizam kao službenu vjeru. Par se vjenčao 13. lipnja 1625. u Canterburyju, a Karlo je okrunjen 2. veljače 1626. u Westminsterskoj opatiji. Sa Henrijetom je Karlo dobio devetero djece od kojih je preživjelo tri sina i tri kćeri.

Protestantske sumnje u Karla povećale su se nakon što se okružio osobama sklonim Katoličkoj crkvi, a naročito klerikom Richardom Montaguom koji je u jednom svom pamfletu napao Calvinovo učenje. Tim pamfletom Montagu je postao ozloglašen među tada vrlo utjecajnim puritancima u parlamentu. Karlo je Montagua uzeo u zaštitu što je dodatno pojačalo sumnje i neprijateljstvo prema njemu.

Karlo je odlučio postati financijski neovisan od parlamenta, sklopio je mir sa Francuskom i Španjolskom, te je narednih jedanaest godina vladao apsolutistički bez parlamenta. Te godine poznate su kao "jedanaest godina tiranije".

Vladajući bez parlamenta Karlo je nastavio svoju politiku nemilosrdnog uvođenja novih nameta kako bi popunio svoju kraljevski blagajnu. Pri tome je u upotrebu vratio davno zaboravljene feudalne propise njegovih prethodnika koji su bili opterećujući za narod, a i djelovali kao anakronizam. Tako je novčano kaznio sve koji nisu prisustvovali njegovom vjenčanju 1626. godine, a novce je prikupljao i na druge nepopuarne načine što je izazvalo revolt i otpor. Mnogi su se pokušali oduprijeti plaćanju, a kažnjavanje je ovisilo o Karlovoj "dobroj volji", jer je porez, prema njegovom tumačenju, bio kraljevska privilegija i pravo.

Kada su do Karla stigle glasine da parlament namjerava kraljicu Henrijetu optužiti za zlouporabe vlasti, Karlo je poduzeo drastične korake. Zapovijedio je uhićenje petero članova parlamenta koji je optužio za veleizdaju, a 4. siječnja 1642. naoružane postrojbe pod kraljevim zapovjedništvom upale su u parlament iz kojeg su Karlovi protivnici već bili pobjegli. Ovaj kraljev potez građani Londona smatrali su nečuvenim pa su čvrsto stali na stranu parlamenta što je u daljnjem tijeku događanja bilo vrlo bitna činjenica. Karlo se više nije osjećao sigurnim u Londonu pa ga je sa obitelji ubrzo napustio.

Otvoreni sukob još u tom trenutku nije počeo, ali su se obje strane počele ubrzano naoružavati. Karlo je svoje sjedište dvora uspostavio u Oxfordu odakle je nadzirao sjever i zapad zemlje, a parlament je imao sjedište u Londonu odakle je kontrolirao jug i istok zemlje. Građanski rat počeo je 25. listopada 1642. Bitkom kod Edgehilla i nastavljen je s promjenjivom srećom tijekom 1643. i 1644. kada je u bici kod Nasebyja vojna ravnoteža preokrenuta u korist parlamenta i njegovih pristaša.

Nakon bitke kod Nasebyja došlo je do opsade Karlovog sjedišta Oxforda zbog čega je Karlo u travnju mjesecu 1646. morao pobjeći. Istog mjeseca škotska pobunjenička vojska je u Newarku zarobila Karla. Škoti su sa snagama parlamenta postigli sporazum temeljem kojeg su Karla 1647. izručili njegovim protivnicima.

Karla su tijekom zarobljenštva prebacivali na nekoliko mjesta a cijelo vrijeme njegova zatočeništva trajali su pregovori o njegovu statusu. Karlov plan bio je prebaciti se u inozemstvo ili pod nadzor nekoga tko mu je naklonjen. Karlo se pokušavao sporazumjeti sa različitim stranama ali je sa škotskim presbiterijanskim pobunjenicima postigao sporazum pristajući na njihove zahtjeve. Škoti su, stoga, stali na stranu rojalističkih snaga.

Leopold I.

Leopold I. (Beč, 9. lipnja 1640. - Beč, 5. svibnja 1705.), rimsko-njemački car (1657. ili 1658.-1705.), ugarsko-hrvatski kralj (od 1655. u Ugarskoj i od 1657. u Hrvatskoj do 1705.), češki kralj (1658.-1705.).

Sin i nasljednik cara Ferdinanda III. Dobar dio svoje vladavine proveo je ratujući. Naslijedio je i rat sa Švedskom, koji je okončao 1660. Usljedio je Prvi turski rat (1663.-64.), koji je svršio pobjedom Montecuccolija kod Szentgotthárda i mirom u Vasváru (1664.), koji je postao povodom za Zrinsko-frankopansku urotu (1670.-1671.), čiji je cilj bio otcjepljenje Hrvatske i Mađarske od Habsburške Monarhije. Po isteku dvadesetogodišnjeg mira dogovorenog u Vasváru, započeo je Drugi turski rat. Uz pomoć nadvojvode Karla Lotarinškog i poljskog kralja Jana III. Sobjeskog, Turci su 12. rujna 1683. poraženi pod Bečom; te se na taj poraz nadovezao Rat za oslobođenje, koji je završio Mirom u Srijemskim Karlovcima (1699.) i dokrajčio tursku premoć u jugoistočnoj Europi.

Vlast Leopolda I. je tijekom pobjedonosnog rata ojačala; hrvatski i mađarski staleži priznali su u Požunu 1687. nasljedno pravo Habsburgovaca na hrvatsko-ugarsko prijestolje po načelu primogeniture, a istodobno je ukinut čl. 31. Zlatne bule Andrije II. iz 1222., koji je plemstvu priznao pravo otpora protiv kralja zbog njegovih nezakonitih čina. U ratovima protiv Francuske (1672.-79. i 1688.-97.) Leopold nije imao uspjeha. Pri kraju života Leopold se zapleo 1701. u Rat za španjolsku baštinu protiv Luja XIV.

Godine 1697., u skladu s tadašnjim običajima, a za posebne zasluge u pobjedi nad Turcima kod Sente, podario je princu Eugenu Savojskom imanje u južnoj Baranji, nazvano Belje.

Leopold I. je Hrvatskom saboru ukinuo pravo da bira kralja, uništio je obitelji Zrinskih i Frankapana, ali je priznao studij filozofije i teologije osnovan u Zagrebu 1669. godine koje se moglo osnivati samo u pokrajini s najvišim rangom u državi i time je priznao da Hrvatska nije pripojena Ugarskoj, što su tvrdili mađarski političari.

Schönbrunn

Josip I., car Svetog Rimskog Carstva, je koncem 17. stoljeća odlučio obnoviti dvorac i načiniti ga rezidencijom austrijskih careva. Arhitekti Johann Bernhard Fischer von Erlach i Nicolaus Pacassi zaslužni su za njegov dizajn i uređenje u stilu dekorativnog baroka. Francuski vrtni arhitekt Jean Trehet je 1695. godine oko palače zasadio francuski park s labirintom. Zajedno sa svojim vrtovima i prvim zoo vrtom na svijetu iz 1752., palača je savršen primjer Gesamtkunstwerka (sjedinenja svih umjetnosti).

Dvorac Versailles

Kada je Luj XIII. 1624. započeo gradnju lovačkog paviljona nedaleko od Pariza, nije mogao niti zamisliti da će ta skromna građevina jednoga dana postati političko i kulturno središte Europe, prijestolnica njegova sina Luja XIV. Oporbena stranka fronda prisilila je mladog nasljednika na bijeg iz svoje prijestolnice kao jedanaestogodišnjaka. Vratio se kasnije nakon što je ustanak ugušio kardinal Mazarin. Strah od građanske bune, prijezir koji je osjećao prema masi i nepovjerenje u grad koji je ipak bio prijestolnica kraljevstva rezultirali su premještanjem prijestolnice u Versailles. Zamisao da se kraljevsko središte premjesti iz Pariza nije bila nova, još je Mazarin razmišljao o premještanju dvora u Vensan, gdje je postojao dobro utvrđen kraljevski dvorac. Ali Kralj Sunce nije ni pomislio na ideju da se skloni iza zidina kao neki feudalni kraljević, već je dao sagraditi palaču, palaču a ne dvorac, usred ogromnog parka kakav nije viđen još od vremena rimskog cara Hadrijana i njegove vile u Tivoliju. Nisu se svi slagali s tom idejom o premještanju prijestolnice, čak je Colbert, čovjek koji je trebao najviše pomoći Luju da se nametne kao apsolutistički vladar, rekao: Versailles je stvoren za razonodu, a Pariz za slavu.

Iz nemira koji su mu ispunjavali mladost, Luj je izvukao pouku; suverenova vlast mora biti neograničena. Luj je podigao spomenik apsolutizmu, neograničenoj moći, gdje će punih pedeset godina svijetu prikazivati balet moći.

Palača se gradila tijekom gotovo cijele njegove vladavine (1663.-1715.). Kada je Luj XIV. odlučio da središtem njegova dvora postane Versailles, pojavila se potreba da se poveća postojeći dvorac koji je sagradio njegov otac i koji je jedva bio nešto više nego lovačka kuća. Gradnja dvorca je započela 1661. kad je Luj XIV. okupio tadašnje najuglednije umjetnike i stručnjake da osmisle novu kraljevsku palaču. Prvi put je povećan kasnih šezdesetih godina 17. stoljeća, pod ravnanjem Louisa Le Vaua, koji je oko starije zgrade dodao dva niza soba, jedan za kralja, a drugi za kraljicu. Kasnih sedamdesetih godina 17. stoljeća Le Vauov nasljednik Jules Hardouin-Mansart, pranećak François Mansarta, dodao je Dvoranu ogledala (Galerie des Glaces) da bi načinio jedan od najblistavijih nizova soba u Europi. I Le Vau i Hardouin-Mansart upotrijebili su izvjesna barokna obilježja: veličinu, bogatstvo materijala i objedinjenje slikarstva i kiparstva s arhitekturom – ali bon goût (dobar ukus) na koji su Francuzi bili toliko ponosni spriječio je upotrebu izlomljenih i zakrivljenih arhitektonskih oblika koje su voljeli Boromini i njegovi sljedbenici. Dvorac je dovršen 1682.

Dvorana ogledala je najraskošnija prostorija u Francuskoj. Dvorana ima sedamnaest golemih ogledala koja ispunjavaju cijeli zid nasuprot prozora koji gledaju na vrtove. U 17. stoljeću ogledala, ali i prozirna stakla, su bila iznimno skupa, a za ovu sobu trebalo je spojiti na tisuće stakala odgovarajućih oblika i veličina s metalnim okvirovima koji su također postali dekorativni element dvorane. Ona je prvobitno bila opremljena i stolovima, stolicama i pokućstvom od srebra (klupama uz zidove i svijećnjacima), a pod je bio potpuno pokriven onerijskim sagovima. To pokućstvo potrajalo je tek deset godina jer ga je kralj poslao u Mint 1689. godine da se pretopi u šipke potrebne za nastavak rata augsburške lige. No nedostatak pokućstva nimalo ne umanjuje ljepotu ove sobe. Na suprotnim krajevima dvorane nalaze se „Ratna soba“ i „Soba mira“ koje su dekorirane prigodnim simbolima. Strani diplomati su primani u ovim sobama, odgovarajući u sobi ovisno o političkoj situaciji Francuske s njihovim državama.

Do palače vode tri široke avenije koje se zrakasto ulijevaju u veliki trg ispred palače. Glavna, središnja, avenija je os koja se nastavlja kao perivoj dalje u park, otvarajući prostore u beskonačno. Arhitekt pejzaža André Le Nôtre (1613.-1700.) osmislio je bogate vrtove s bazenima i fontanama s tipičnim baroknim osobitostima. Dvorac je usađen u prirodni krajolik koji je oblikovan u skladu s dvorcom; po strogom geometrijskom principu apsolutne simetričnosti, čime se sve povezuje u cjelinu – tzv. „francuski park“. Volumeni raslinja se udaljavajući od dvorca postupno, ritmički, razvođe šireći se u krila pravilnih dvorišta. Parkovi su geometrizirani i u tlocrtu i obliku (rezanje žbuna), te tako dodatno variraju kompoziciju arhitekture.

Nizozemska

Godine 1556. Nizozemska je postala dijelom španjolskog ogranka Habsburškog Carstva. Protestanska Nizozemska odbijala je biti pod vlašću katoličke Španjolske. Izbila je pobuna i 1581. sedam sjevernih provincija proglasilo je nezavisnost od Španjolske. Nakon dugog i krvavog rata, objavljeno je primirje 1609. Nezavisnost od Španjolske konačno je dogovorena 1648.

Princ Vilim III. Oranski, poznat i kao Vilim Šutljivi, (1533.- 1584.) stigao je iz Orangea u južnoj Francuskoj, no bio je najveći veleposjednik u Nizozemskoj i protivnik španjolske vlasti. Godine 1576. postao je vođa Ujedinjenih nizozemskih provincija i dokazao se kao izvrstan general. Ubijen je u atentatu prije nego što je Nizozemska stekla svoju nezavisnost.

Uvriježeno je mišljenje da se Nizozemci stoljećima bore isključivo protiv mora, otimajući metar po metar zemlje od Sjevernog mora. Ipak, ova pomorska zemlja kroz stoljeća je vodila i brojne ratove. Nizozemska je stvorena u ratu. Posjed habsburške Španjolske, sedam sjevernih provincija (Holandija, Zeeland, Utrecht, Gelderland, Overisel, Frizija i Hroningen) stvaraju 1579. godine pod vodstvom Wilhelma Oranskog Nassauskog, Utrechtski savez koji 1581. odbacuje suverenitet španjolske krune i proglašava neovisnost. Rat za oslobođenje od španjolske vlasti se vodio uglavnom oko tvrđava, jer je svaki nizozemski grad bio utvrđen. Prekretnicu u ratu predstavlja oslobođenje Hroningena 1594. godine od španjolske vlasti, čime je oslobođen teritorij sedam provincija. Nakon dvanaestogodišnjeg primirja (1609. - 1621.) rat se nastavlja i traje sve do 1648. godine kada je Westfalskim mirom potvrđena podjela Nizozemske na sjeverne provincije nazvane Republika Ujedinjene Nizozemske i južne koje stvaraju španjolsku Nizozemsku (iz kojih je kasnije nastala Belgija).

Po oslobođenju od španjolske vlasti, Nizozemska razvija snažnu pomorsku trgovinu u europskim morima i sa prekomorskim zemljama, osniva kolonije i ometa portugalsku trgovinu na Dalekom istoku. Godine 1602. osniva se Der Vereenigde Oost - Indische Compagnie (Ujedinjena istočno-indijska kompanija). U kratkom razdoblju, 1603. - 1610. godine Nizozemci su istjerali Portugalce sa Šri Lanke i Molučkih otoka, osnovali skladišta i trgovinske postaje u perzijskom zaljevu, Indiji, Malajskom arhipelagu i na Taiwanu. Kao središte nizozemskog kolonijalnog carstva, Jan Coen, generalni guverner Nizozemskih istočnih Indija gradi 1619. godine Bataviju (današnja Jakarta). Nizozemci su napadali portugalske posjede na obali Istočne Afrike, osnovali naselja u Zapadnoj Africi, na Zlatnoj Obali, zauzeli Luandu, a 1652. godine su se naselili i utvrdili na Rtu Dobre Nade. U Sjevernoj Americi su osnovali koloniju Novu Nizozemsku na rijekama Delaware i Hudson, sa glavnim gradom Novim Amsterdamom, današnjim New Yorkom. U Brazilu su osnovali koloniju novu Holandiju.

Nizozemska trgovačka i kolonijalna ekspanzija dovela je do izgradnje velike mornarice i do brojnih ratova za pomorsku prevlast. Nizozemska je u prvoj polovici 17.stoljeća zauzela vodeći položaj u svjetskoj pomorskoj trgovini. Njene trgovačke rute su se protezale od Japana do Nizozemske, a zahvaljujući plovnim rijekama (Meuse, Rajna) njena trgovina je dopirala duboko u Europu. Nizozemska je raspolagala sa oko 16 000 trgovačkih brodova, dok su sve ostale europske pomorske države zajedno imale oko 4 000 trgovačkih brodova, od čega je Engleska imala oko 570. Uz to je imala monopol na lov na haringe u Sjevernom moru i znatan udio u lovu na kitove (3000 ribarskih brodova, godišnji dohodak 60 milijuna guldena).

Nakon revolucije 1648. godine Engleska je pristupila nacionalizaciji svog tržišta jer je u to vrijeme devet desetina engleske vanjske trgovine kontrolirala Nizozemska. Kao uzrok rata navodi se engleski Navigation Act (1651.) kojim je drastično pogođena nizozemska trgovina.

Gustav II. Adolf

Gustav Adolf jedan je od najpoznatijih, ako ne i najpoznatiji švedski kralj, te jedan od najboljih državnika i vojnih zapovjednika tog doba. Uspio je Švedsku preobraziti iz jedne slabe i nesigurne države u najjaču državu na Baltiku te u jednu od najjačih vojnih sila u tadašnjoj Europi. Njegova vladavina je jedan od najvažnijih perioda švedske povijesti. To se može i zaključiti po tome jer je on jedini švedski kralj koji je bio nazvan i Velikim. Protestanti su ga nazivali i Lavom sa sjevera. Tijekom svoje vladavine osnovao je mnoštvo manjih ali i većih gradova među kojima je i Göteborg. Također je osnovao i sveučilište u Tartu, u Estoniji, koja je tada bila u sastavu Švedske. U to doba tri najveća grada u Švedskoj su bila Riga (Latvija), Stockholm i Tallinn (Estonija). Kad je tek došao na vlast imao je slabu poziciju na međunarodnoj sceni ali i unutarnjoj. U Švedskoj je bio beznačajan, te je bio u rukama koncila višeg plemstva, koje se pokušalo ponovno afirmirati nakon čvrste vladavine Karla IX. Prisilili su mladog kralja da prihvati dogovor prema kojemu bi sve visoke državne službe pripadale samo višem plemstvu. Uz to je trebao donijeti sve odluke samo u suglasnosti s koncilom. Ali taj ugovor nimalo nije utjecao na vladavinu Gustava Adolfa, klasični sukob između kralja i plemstva je stavljen sa strane tijekom njegove cijele vladavine, zahvaljujući prijateljstvu i skladu koji je vladao između kralja i vođe višega plemstva, Axela Oxenstierna. On 1612. postaje i kancelar. Zajedno, kralj i Oxenstierna su uspjeli Švedsku unaprijediti na svim područjima, bez obzira na to što se Švedska nalazila u tri rata koji je kralj naslijedio od svog prethodnika. Upravo zahvaljujući reformama koje su proveli Gustav Adolf i Oxenstierna Švedska je prebrodila krizu te izrasla u jednu respektabilnu europsku silu te u vodeću protestantsku zemlju tijekom Tridesetogodišnjeg rata.

U Švedskoj, Gustav Adolf i Axel Oxenstierna su proveli važne reforme na području administracije, oružanih snaga, gospodarstva te školstva. Administrativne reforme je proveo Oxenstierna, prvi pohvat mu je bio pretvaranje koncila višeg plemstva iz glavnog organa aristokratske oporbe u središnji organ vlade. Određeno je također da koncil od sada zastalno zasjeda u Stockholmu. To tijelo je imalo funkciju donošenja važnijih odluka u kraljevoj odsutnosti na vojnim pohodima. Pet vrhovnih državnih službi - kancelar, vrhovni upravitelj, blagajnik, admiral i vojskovođa – koji su do sada imali tek simboličko značenje postale su vodeće funkcije u vladi. S vremenom ovlasti tih funkcija su postale sve šire. Riksdag (parlament) je postao regularni sudionik u vladi, surađujući s Gustavom Adolfom kao protuteža koncilu višeg plemstva. Oxenstierna je 1617. donio odluku s kojom je definiran broj staleža u parlamentu na četiri: plemstvo, kler, građanstvo i seljaštvo. U isto vrijeme lokalna uprava je bila preustrojena i to na 23 administrativna distrikta, 1624. prema odluci kralja Gustava Adolfa svakom distriktu je bio pridružen i po jedan kraljevski namjesnik.

Oružane snage su bile u potpunosti reorganizirane od strane kralja. On je reorganizirao sustav novačenja. Švedska nije imala više sredstava za plaćeničku vojsku, stoga je uveo vojnu obvezu. Stvorio je vojsku koja je bila plaćena, hranjena i obučena od same države. To je bio prvi tip takve vojske uopće, vojska u potpunosti odana kralju i kraljevstvu. Na taj način uspio je regrutirati 40 000 Šveđana u dobi između 18 i 30 godina. Takva vojska je bila superiornija tadašnjim plaćeničkim vojskama u svakom pogledu, a posebno glede morala i borbene spremnosti. No to nije bila jedina promjena u oružanim snagama Švedske, vojska se razlikovala od svih drugih europskih vojski jer je u potpunosti odgovarala kraljevoj zamisli. Kralj je iznad svega cijenio nadmoć vatrenog oružja te brzu pokretljivost vojnih postrojbi. Uvedene su vojne odore i znakovlje, što je znatno doprinjelo unifikaciji vojske te podizanju borbenog morala.